

موج؟ ۲۰

مرحله‌ای
و جامع

ویژه آمادگی شرکت در امتحان‌های نهایی و نیم‌سال

تاریخ دوازدهم (انسانی)

بهروز یحیی

امتحان‌های
نیم‌سال اول و
دوم

امتحان‌های
درس به درس

مرورنامه
شب امتحان

پاسخ‌های
تشریحی +
کلید تصحیح

امتحان‌های
نهایی اخیر

امتحان‌های
شبیه‌ساز نهایی

پیشگفتار

تقدیم به فرزندان عزیزم بهار و بهادر

با سلام خدمت همه همکاران و اساتید درس تاریخ و دانش‌آموزان عزیز!

کتاب موج ۲۰ تاریخ دوازدهم کار جدیدی است و تلاش شده است طراحی آن به شکلی باشد که یادگیری دانش‌آموزان را راحت‌تر کند.

این کتاب از سه بخش تشکیل شده است:

- در بخش اول درس‌نامه قرار دارد که در آن مطالب به صورت درختی دسته‌بندی شده‌اند تا به دانش‌آموزان کمک کند یادگیری پایدارتر و آسان‌تری داشته باشند.

- در بخش دوم آزمون‌ها آورده شده‌اند که خود به دو قسمت تقسیم شده است. در قسمت اول، ۲۹ آزمون تألیفی قرار دارد که کاملاً منطبق بر آخرین تغییرات کتاب درسی تاریخ ۳ و امتحانات نهایی سال‌های اخیر طراحی شده‌اند و در قسمت دوم، ۱۲ امتحان نهایی سال‌های اخیر آورده شده‌اند.

کتاب درسی تاریخ ۳ دارای ۱۲ درس است و برای هر درس یک آزمون مشابه امتحان نهایی طراحی شده است. بعد از هر دو درس نیز یک آزمون به صورت جمع‌بندی از آن دو درس آورده شده است تا یادگیری شما را به صورت پایدار درآورد. بنابراین برای نیم‌سال اول ۶ آزمون برای ۶ درس و ۳ آزمون به ازای هر دو درس طراحی و در پایان نیم‌سال اول نیز ۴ آزمون نگارش شده‌اند. طراحی آزمون‌ها برای نیم‌سال دوم به همین سبک انجام شده است. دو آزمون جمع‌بندی نیز در پایان این بخش از مباحث درس‌های ۷ تا ۱۲ (نیم‌سال دوم) آورده شده‌اند. همچنین، ۵ آزمون شبیه‌ساز نهایی طراحی و در نهایت، ۱۲ امتحان نهایی سال‌های اخیر (از خرداد ۱۴۰۲ تا شهریور ۱۴۰۵) برای شما عزیزان گنجانده شده‌اند. نکته‌ای که در این بخش از کتاب باید به آن اشاره کنیم این است که سعی شده است از سؤالات تألیفی جلوگیری شود و با طراحی سؤالات مختلف، تمام مطالب کتاب درسی تاریخ ۳ در سؤالات آورده شوند.

- در بخش سوم پاسخ‌نامه تشریحی آزمون‌ها همراه با بارم‌بندی سؤالات آورده شده است تا دانش‌آموزان با شیوه نگارش پاسخ‌ها و نمره گرفتن در امتحانات نهایی کاملاً آشنا شوند.

در پایان از واحد ویراستاری و حروف‌چینی انتشارات الگو به سرپرستی سرکار خانم ستین مختار که در فرایند تولید کتاب زحمات فراوانی کشیده‌اند، صمیمانه تشکر می‌کنم. از همکاران و اساتید عزیز درس تاریخ تقاضامندم نظرات و انتقادات خود را درباره این اثر یادآور شوند تا در چاپ‌های بعدی اصلاحیه‌های لازم صورت گیرند.

بهر روز یحیی

فهرست مطالب

درس نامه

آزمون ۶: درس های سوم و چهارم ۵۱

آزمون ۷: درس پنجم ۵۳

آزمون ۸: درس ششم ۵۴

آزمون ۹: درس های پنجم و ششم ۵۶

آزمون ۱۰: نیم سال اول (۱) ۵۷

آزمون ۱۱: نیم سال اول (۲) ۵۹

آزمون ۱۲: نیم سال اول (۳) ۶۰

آزمون ۱۳: نیم سال اول (۴) ۶۲

آزمون ۱۴: درس هفتم ۶۳

آزمون ۱۵: درس هشتم ۶۵

آزمون ۱۶: درس های هفتم و هشتم ۶۶

آزمون ۱۷: درس نهم ۶۸

آزمون ۱۸: درس دهم ۶۹

آزمون ۱۹: درس های نهم و دهم ۷۱

آزمون ۲۰: درس یازدهم ۷۲

آزمون ۲۱: درس دوازدهم ۷۴

آزمون ۲۲: درس های یازدهم و دوازدهم ۷۵

آزمون ۲۳: نیم سال دوم (۱) ۷۷

آزمون ۲۴: نیم سال دوم (۲) ۷۹

درس ۱: تاریخ نگاری و منابع دوره معاصر ۲

درس ۲: ایران و جهان در آستانه دوره معاصر ۴

درس ۳: سیاست و حکومت در عصر قاجار ۸

درس ۴: اوضاع اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی عصر قاجار .. ۱۳

درس ۵: نهضت مشروطه ایران ۱۵

درس ۶: جنگ جهانی اول و ایران ۱۹

درس ۷: ایران در دوره حکومت رضاشاه ۲۴

درس ۸: جنگ جهانی دوم و جهان پس از آن ۲۶

درس ۹: نهضت ملی شدن صنعت نفت ایران ۳۱

درس ۱۰: انقلاب اسلامی ۳۴

درس ۱۱: استقرار و تثبیت نظام جمهوری اسلامی ۳۷

درس ۱۲: جنگ تحمیلی و دفاع مقدس ۴۰

آزمون های مرحله ای و جامع

آزمون ۱: درس اول ۴۴

آزمون ۲: درس دوم ۴۵

آزمون ۳: درس های اول و دوم ۴۷

آزمون ۴: درس سوم ۴۸

آزمون ۵: درس چهارم ۵۰

آزمون ۳۴: جامع (۱۰) - شهریور ۱۴۰۳ ۹۵

آزمون ۳۵: جامع (۱۱) - دی ۱۴۰۳ ۹۶

آزمون ۳۶: جامع (۱۲) - خرداد ۱۴۰۴ ۹۸

آزمون ۳۷: جامع (۱۳) - شهریور ۱۴۰۴ ۱۰۰

آزمون ۳۸: جامع (۱۴) - دی ۱۴۰۴ ۱۰۱

آزمون ۳۹: جامع (۱۵) - مرداد ۱۴۰۵ ۱۰۳

آزمون ۴۰: جامع (۱۶) - شهریور ۱۴۰۵ (صبح) ... ۱۰۴

آزمون ۴۱: جامع (۱۷) - شهریور ۱۴۰۵ (عصر) ... ۱۰۶

پاسخ‌های تشریحی ۱۰۹

آزمون ۲۵: جامع (۱) - شبیه‌ساز نهایی ۸۰

آزمون ۲۶: جامع (۲) - شبیه‌ساز نهایی ۸۲

آزمون ۲۷: جامع (۳) - شبیه‌ساز نهایی ۸۴

آزمون ۲۸: جامع (۴) - شبیه‌ساز نهایی ۸۵

آزمون ۲۹: جامع (۵) - شبیه‌ساز نهایی ۸۷

آزمون ۳۰: جامع (۶) - خرداد ۱۴۰۲ ۸۸

آزمون ۳۱: جامع (۷) - شهریور ۱۴۰۲ ۹۰

آزمون ۳۲: جامع (۸) - دی ۱۴۰۲ ۹۲

آزمون ۳۳: جامع (۹) - خرداد ۱۴۰۳ ۹۳

درس ۱ - تاریخ‌نگاری و منابع دوره معاصر

۱- تاریخ‌نگاری سنتی و میراث تاریخی: ویژگی‌های مورخان سنتی

- الف) همت بیشتر برای ثبت وقایع شاهان و امور آنها
- ب) داشتن خصوصیات ادبی تألیفاتشان
- پ) داشتن زبان تملق و مدح شاهان
- ت) کاتب دربار بودن به جای مورخ حقیقت بودن
- ث) سخت بودن سبک نگارش در بسیاری از موارد
- ج) کمتر دیده شدن تحلیل و تفسیر در آثارشان

۲- تاریخ‌نگاری جدید

- متفاوت بودن با تاریخ‌نویسی سنتی از نظر بینش و روش
- الف) زمینه پیدایش: جنگ‌های ایران و روسیه در زمان فتحعلی‌شاه
- آغاز ترجمه کتاب‌های اروپایی از زمان عباس میرزا (ولیعهد فتحعلی‌شاه)
- گسترش ترجمه آثار اروپایی در زمان ناصرالدین‌شاه با
- الف) تأسیس مدرسه دارالفنون
- ب) ایجاد دارالطباعه دولتی
- پ) ایجاد دارالترجمه همایونی به ریاست محمدحسن‌خان اعتمادالسلطنه
- رمزگشایی کتیبه‌های بیستون و طاق بستان با گسترش فعالیت علمی شرق‌شناسان
- نتیجه:
- قرار دادن منابع نوینی پیش پای مورخان
- فراهم آوردن تحولی عمیق و اساسی در تاریخ‌نگاری

ب) انتقاد به تاریخ‌نویسی سنتی:

- ۱- خاوری شیرازی
 - مورخ دوره فتحعلی‌شاه
 - صاحب کتاب تاریخ ذوالقرنین
 - نکوهش تملق‌گویی
 - علاقه به حقیقت‌نویسی و مختصرنویسی
- ۲- میرزا محمدجعفر خورموجی
 - مورخ دوره ناصرالدین‌شاه
 - صاحب کتاب حقایق الاخبار ناصری
 - منتقد تملق‌گویی
 - بازتاب‌دهنده واقعیت قتل امیرکبیر برای نخستین بار
- ۳- محمدحسن‌خان اعتمادالسلطنه
 - تاریخ‌نویس دربار دوره ناصرالدین‌شاه
 - صاحب کتاب صدرالتواریخ
 - ستایش‌کننده امیرکبیر در کتابش
 - برداشتن گام‌های بلند در حوزه تاریخ‌نویسی
 - تلاش در دور کردن پرده‌پوشی‌ها و مداحی‌های رایج مورخان رسمی از آثارش
- ۴- میرزا فتحعلی‌خان آخوندزاده
 - متفکر دوره قاجار
 - نقد تاریخ‌نویسی سنتی به شیوه علمی علی‌رغم مورخ نبودن
 - انتقاد از تاریخ‌نویسی رضاقلی‌خان هدایت در رساله ایراد به دلیل استفاده او از شعر در بیان رویدادها و به کار بردن الفاظ مصنوع ادبی

پ) تغییر روش تاریخ‌نگاری در دوره معاصر

- ۱- روش و شیوه کار تاریخ‌نویسان
 - ارزیابی رویدادهای تاریخی با استفاده از روش تحقیق علمی
 - بهره‌برداری از منابع و اسناد و مدارک معتبر و گزینش و نقد آنها
 - استفاده از زبان ساده و به دور از تکلف برای بیان یافته‌های علمی
 - استفاده از نتایج تحقیقات علمی چون باستان‌شناسی، زبان‌شناسی، جغرافیا و ...
- ۲- عوامل مؤثر در گسترش و ارتقای روش تاریخ‌نگاری جدید
 - گسترش مدارس جدید
 - تأسیس دانشگاه و رواج آموزش تاریخ به عنوان یک رشته علمی
 - ایجاد مراکز تحقیقاتی و نشریات تخصصی در حوزه مطالعات تاریخی
 - تألیف، ترجمه و نشر کتاب‌ها و مقاله‌های علمی فراوان

ت) بینش تاریخ‌نگاری جدید

- تفاوت تاریخ‌نویسی سنتی و تاریخ‌نویسی جدید:
- تاریخ‌نویسی سنتی: بررسی زندگی پادشاهان و شرح فتوحات آنان
- تاریخ‌نویسی جدید: توجه به برخی جنبه‌های سیاسی، نظامی، اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی حیات انسانی
- تاریخ بیداری ایرانیان اثر ناظم الاسلام کرمانی با توجه به نقش مردم و نقش طبقات اجتماعی مختلف
- عوامل مؤثر در تغییر بینش مورخان ایرانی
 - ۱- انقلاب مشروطه (مهم‌ترین)
 - ۲- نفوذ و دخالت کشورهای استعمارگر
 - ۳- جنگ جهانی اول و دوم و اشغال ایران
 - ۴- انقلاب اسلامی
 - ۵- جنبش ملی شدن نفت

الف) کتاب‌ها

- تاریخی
- خاطرات
- سفرنامه: سفرنامه‌های ناصرالدین‌شاه و مظفرالدین‌شاه

ب) نشریات

- از ابداعات تأثیرگذار تمدن جدید غربی
- اولین روزنامه با عنوان کاغذ اخبار توسط میرزا صالح شیرازی
- روزنامه وقایع اتفاقیه
- انتشار توسط امیرکبیر
- بعدها با نام روزنامه دولت علیّه ایران منتشر شد.
- اهداف
 - رشد آگاهی‌های سیاسی و اجتماعی مردم
 - توسعه فکری و فرهنگی جامعه
- دلایل چاپ روزنامه‌های فارسی‌زبان در خارج از کشور در دوره قاجار
- الف) ماهیت استبدادی حکومت قاجار
- ب) نبود آزادی بیان

پ) اسناد و منابع آرشیوی

- اسناد تاریخی از مهم‌ترین منابع پژوهش تاریخی به شمار می‌آیند و شامل کلیه مکاتبات حکومتی، فرمان‌ها، معاهدات سیاسی و ... می‌شوند.
- آرشیو: محلی برای نگهداری، حفاظت، مرمت، طبقه‌بندی و آماده‌سازی اسناد برای استفاده محققان

گونه‌های منابع تاریخی در دوره معاصر

ت) تاریخ شفاهی

- تعریف: یک روش پژوهشی تاریخی برنامه‌ریزی شده برای جمع‌آوری و نگهداری اطلاعات تاریخی از حافظه افرادی که خود در وقایعی شرکت داشته‌اند یا از نزدیک شاهد آن وقایع بوده‌اند.
- تفاوت تاریخ شفاهی و خاطره‌نویسی
- ۱- در خاطره‌نویسی یا خاطره‌نگاری، فقط گوینده یا نویسنده نقش‌آفرین است در حالی که در تاریخ شفاهی به دلیل حضور مصاحبه‌گر و طرح پرسش‌های آگاهانه، نقش‌آفرینی دوسویه صورت می‌گیرد و روایت و متن تولید شده حاصل گفت‌وگوی مصاحبه‌گر با مصاحبه‌شونده است.
- ۲- معمولاً خاطرات را کسانی نوشته و منتشر می‌کنند که صاحب مقام بوده و کارهای مهمی بر عهده داشتند، اما تاریخ شفاهی می‌تواند دربردارنده اطلاعات مردم عادی از هر طبقه اجتماعی نیز باشد.
- ۳- در خاطرات تنها موضوعات مورد علاقه نگارنده و افرادی که در اطراف وی بوده‌اند، مورد توجه قرار می‌گیرد، اما مسائل مربوط به زندگی، کار، فرهنگ، داد و ستد، آداب و رسوم و به طور کلی همه موضوعات و مسائل مورد توجه محققان تاریخ شفاهی است.

ث) بناها، اشیاء و وسایل

درس ۲ - ایران و جهان در آستانه دوره معاصر

دلایل ناتوانی افغان‌ها در تشکیل حاکمیت مقتدر

- ناتوانی در تسلط بر تمام قلمرو صفوی
- ناآشنایی با اصول کشورداری

حکومت افشاریه

- کوچاندن ایل افشار در عصر صفوی به نواحی شمال برای محافظت از مرزهای خراسان در برابر هجوم ازبکان
- پیوستن نادر افشار و فتحعلی‌خان قاجار به سپاه تهماسب دوم
- تصرف خراسان در نخستین گام
- عهده‌داری فرماندهی سپاه توسط نادر پس از کشته شدن فتحعلی‌خان قاجار
- شکست افغان‌ها در چندین جنگ
- مهیا شدن برای نبرد با روسیه و عثمانی
- فراهم شدن زمینه برای بر تخت شاهی نشستن نادر با پیروزی‌های برق‌آسا در جنگ‌های داخلی و خارجی
- خلع تهماسب دوم از سلطنت به دلیل بی‌کفایتی
- فراخواندن بزرگان کشور، علما و سران ایل‌ها و طوایف در شورای دشت مغان

شرایط نادرشاه برای پذیرش سلطنت

- ۱- موروئی شدن سلطنت در خاندان او
- ۲- حمایت نکردن بزرگان و رؤسای طوایف از خاندان صفوی
- ۳- حل اختلافات مذهبی با دولت عثمانی
- تلاش نادر برای حل مشکلات سیاسی و مذهبی به ویژه اختلافات مذهبی با عثمانی
- مطلوب نبودن اقدامات نادر در حل مشکلات با عثمانی به دلیل
- ۱- کارشکنی‌های عثمانی
- ۲- گرفتاری‌های داخلی و خارجی نادر

- تضعیف عامل انسجام‌بخش مردم ایران یعنی مذهب شیعه در زمان نادرشاه
- کشته شدن نادرشاه افشار در جریان سرکوب شورش در خراسان

دلایل عدم توفیق نادر برای انتقال آرام قدرت و تثبیت حکومت افشاریه

- اشتغال پیوسته نادر به جنگ
- دریافت مالیات‌های اضافی برای تأمین هزینه‌های جنگ
- بدگمانی نادر به نزدیکان و بزرگان کشور و برخورد خشن با آنان
- توجه نادر به تقویت قوای نظامی و غفلت از دیگر عوامل مؤثر در پایداری حکومت

افشاریان پس از نادر

- مدعی حکومت شدن دو تن از برادرزادگان نادر
- روی کار آمدن شاهرخ نوه نادر و بسنده کردن وی به شهر مشهد

ایران از نادرشاه افشار تا آقامحمدخان قاجار

صفحات پاسخ

موضوع آزمون

آزمون

۱

درس اول

۱۱۰

ردیف	سؤالات	رشته: ادبیات و علوم انسانی	تألیفی	مدت امتحان: ۹۰ دقیقه
نمره				
۱	جمله‌های صحیح یا غلط را مشخص کنید. (الف) نشریات جدید منبع ارزشمندی در مطالعات تاریخ معاصر محسوب می‌شوند. (ب) کتاب صدرالتواریخ توسط محمدحسن‌خان اعتمادالسلطنه نگارش گردید. (پ) انقلاب اسلامی موجب تغییر روش تاریخ‌نگاری گردید.			۰/۷۵
۲	کدام یک از گزینه‌های سمت راست با شماره‌های سمت چپ در ارتباط است؟ (در ستون سمت چپ یک مورد اضافی است). (الف) این مورخ نخستین کسی است که واقعیت قتل امیرکبیر را بازتاب داد. (ب) این مورخ در کتاب خود امیرکبیر را ستایش کرد. (پ) تغییر در بینش مورخان در کتاب این مورخ پدیدار گردید. (۱) محمد ناظم الاسلام کرمانی (۲) فتحعلی‌خان آخوندزاده (۳) محمدحسن‌خان اعتمادالسلطنه (۴) میرزا محمدجعفر خورموجی			۰/۷۵
۳	جاهای خالی را با کلمات زیر تکمیل کنید. (دو مورد اضافی است). (کاغذ اخبار - ادبی - ساده - وقایع اتفاقیه) (الف) تاریخ‌نگاران سنتی آثار خود را غالباً با خصوصیات تألیف می‌کردند. (ب) روزنامه دولت علیه ایران قبلاً با نام منتشر می‌شد.			۰/۵
۴	گزینه‌های مناسب را انتخاب کنید. (الف) کتاب تاریخ ذوالقرنین مربوط به دوره کدام پادشاه قاجار است؟ (۱) ناصرالدین‌شاه (۲) فتحعلی‌شاه (۳) مظفرالدین‌شاه (۴) محمدعلی‌شاه (ب) این جمله از کیست؟ «تاریخ‌نگار را هم لازم است که راست‌گفتاری پیشه کند ... فرشته را دیو نخواند و دیو را فرشته نداند ...» (۱) محمدحسن‌خان اعتمادالسلطنه (۲) میرزا محمدجعفر خورموجی (۳) محمدناظم الاسلام کرمانی (۴) خاوری شیرازی			۰/۵
۵	به سؤالات زیر پاسخ کوتاه دهید. (الف) چه رویدادی در دوران پادشاهی فتحعلی‌شاه، توجه زمامداران و نخبگان ایران را به دنیای غرب جلب کرد؟ (ب) روزنامه کاغذ اخبار توسط چه کسی در تهران منتشر گردید؟			۰/۵
۶	تعریف اصطلاحات یا مفاهیم تاریخی: (الف) تاریخ شفاهی: (مرداد ۱۴۰۵) (ب) آرشیو:			۲
۷	مقایسه پدیده‌های تاریخی: (الف) اساس کار تاریخ‌نگاری سنتی را با تاریخ‌نگاری جدید از نظر بینش مقایسه کنید. (ب) انتشار نشریات بعد از انقلاب مشروطه را با دوره پس از پیروزی انقلاب اسلامی مقایسه کنید. (شهریور ۱۴۰۵ - عصر)			۲
۸	اظهار نظر و قضاوت: (الف) به نظر شما: گسترش کشفیات باستان‌شناسی در ایران چه نتایجی را به همراه داشت؟ (ب) به نظر شما: چرا برخی از روزنامه‌های فارسی‌زبان در دوره قاجار خارج از ایران چاپ می‌شدند؟			۲
۹	توصیف، فهرست و طبقه‌بندی اجزا یا ویژگی‌های پدیده‌های تاریخی: (الف) از کدام پادشاهان قاجار، سفرنامه‌های متعددی به جا مانده است؟ (ب) تاریخ‌نگاری جدید به تدریج از چه نظرهایی با تاریخ‌نویسی سنتی متفاوت گردید؟ (پ) با گسترش فعالیت علمی شرق‌شناسان، کدام کتیبه‌ها رمزگشایی شد؟ (ت) خاوری شیرازی از مورخان دوره قاجار به چه مسائلی علاقه نشان داد؟ (ث) میرزا فتحعلی‌خان آخوندزاده در کدام اثر و به چه شیوه‌ای تاریخ‌نگاری سنتی را نقد کرد؟ (ج) نشریات از چه طریقی، تأثیرات فکری، فرهنگی، اجتماعی و سیاسی زیادی بر جامعه ایران گذاشتند؟			۳

ردیف	سؤالات	نمره
۱۰	کاربست شواهد و مدارک تاریخی: متن زیر را با دقت خوانده و سپس به سؤالات طرح شده، پاسخ مناسب دهید. «در شیوه نفوذی انگلیسی‌ها، تلگراف همان نقشی را دارد که راه‌ها در شیوه نفوذی روس‌ها دارند ... یکی از هنرهای شکوفای ایران که به هیچ‌وجه از رکود در آن اثری نیست هنر معماری است. یکی از خصوصیات مهم و جالب توجه هنر معماری ایران، چه در گذشته و چه در زمان حال، تطابق کامل با شرایط موجود است.» (الف) شیوه نفوذی انگلیسی‌ها و روس‌ها را با هم مقایسه کنید. (ب) یکی از خصوصیات مهم هنر معماری ایران چیست؟	۱
تشریحی: (تحلیل زمینه‌ها، علل، آثار، نتایج و پیامدهای تاریخی)		
۱۱	میرزا فتحعلی‌خان آخوندزاده به چه دلیل شیوه تاریخ‌نویسی رضاقلی‌خان هدایت را مورد انتقاد قرار دارد؟	۵/۰
۱۲	محمدحسن‌خان اعتمادالسلطنه در آثار خود در چه زمینه‌ای تلاش کرد؟	۵/۰
۱۳	زامداران و نخبگان ایران در دوره قاجار، با مقایسه وضعیت ایران در دوره قاجار و وضعیت غرب به دنبال چه مسئله‌ای برآمدند؟	۵/۰
۱۴	یک مورد از ویژگی‌های تاریخ‌نگاران سنتی را بیان کنید.	۵/۰
۱۵	ویژگی نگارش میرزا محمد ناظم‌الاسلام کرمانی در کتابش چه بود؟	۵/۰
۱۶	کدام مراکز در دوره ناصرالدین‌شاه، موجب گسترش ترجمه آثار اروپایی گردید؟ (دو مورد)	۵/۰
۱۷	هدف امیرکبیر از انتشار روزنامه را بنویسید.	۱
۱۸	چهار مورد از عواملی را که تأثیر عمیقی در بینش مورخان ایرانی گذاشتند، ذکر کنید.	۱
۱۹	عواملی را که در گسترش و ارتقای روش تاریخ‌نگاری جدید مؤثر بودند، بنویسید.	۱
۲۰	دو مورد از ویژگی‌های روش تاریخ‌نگاری جدید را بنویسید.	۱
	موفق باشید.	جمع نمره ۲۰

صفحات پاسخ

موضوع آزمون

۲

آزمون

۱۱۰ تا ۱۱۱

درس دوم

امتحان نهایی: تاریخ ۳		رشته: ادبیات و علوم انسانی		تألیفی		مدت امتحان: ۹۰ دقیقه	
ردیف	سؤالات						نمره
۱	جمله‌های صحیح یا غلط را مشخص کنید. (الف) در دوره نادرشاه، مذهب شیعه تضعیف گردید. (ب) امپراتوری بیمار، لقب امپراتوری روسیه بود. (پ) طبقه متوسط جامعه فرانسه در آستانه انقلاب کبیر در قرن ۱۸ م از پرداخت مالیات معاف بودند.						۰/۷۵
۲	کدام یک از گزینه‌های سمت راست با شماره‌های سمت چپ در ارتباط است؟ (در ستون سمت چپ یک مورد اضافی است).						۰/۷۵
		(الف) عمارت کاخ خورشید مربوط به این دوره است. (ب) مکتب نقاشی شیراز در این دوره اوج گرفت. (پ) انقلاب باشکوه، مربوط به این کشور است.		۱) انگلستان ۲) زندیه ۳) فرانسه ۴) افشاریه			
۳	جاهای خالی را با کلمات زیر تکمیل کنید. (دو مورد اضافی است) (اصفهان - روسو - خراسان - مونتسکیو) (الف) پس از تسلط افغان‌ها بر اصفهان، نادر افشار و فتحعلی‌خان قاجار پس از پیوستن به سپاه تهماسب صفوی در نخستین گام را تصرف کردند. (ب) یکی از اعضای اصحاب دایرةالمعارف فرانسه که بر اهمیت انتخابات تأکید می‌کرد، نام داشت.						۰/۵

ردیف	سؤالات	تألیفی	رشته: ادبیات و علوم انسانی	امتحان نهایی: تاریخ ۳	مدت امتحان: ۹۰ دقیقه
نمره					
۱	جمله‌های صحیح یا غلط را مشخص کنید. الف) نشریه (روزنامه) به عنوان رسانه گروهی یکی از ابداعات تأثیرگذار تمدن جدید غرب بود که در دوره پهلوی وارد ایران شد. ب) فرماندهی سپاه ایران در جنگ با روس‌ها برعهده عباس میرزا بود. پ) در شیوه تولید سهم‌بری دهقانی، ساکنان روستاها و کشاورزان نیمی از تولید را دریافت می‌کردند.				۰/۷۵
۲	کدام یک از گزینه‌های سمت راست با شماره‌های سمت چپ در ارتباط است؟ (در ستون سمت چپ یک مورد اضافی است). الف) میرزا محمد جعفر خورموجی ب) میرزا محمد ناظم الاسلام کرمانی پ) محمد حسن‌خان اعتمادالسلطنه ۱) صدر التواریخ ۲) تاریخ ذوالقرنین ۳) حقایق الاخبار ناصری ۴) تاریخ بیداری ایرانیان				۰/۷۵
۳	جاهای خالی را با کلمات زیر تکمیل کنید. (دو مورد اضافی است) (عثمانی - فتحعلی‌شاه - ازبکان - ناصرالدین‌شاه) الف) در عصر صفوی، بخشی از ایل افشار به منظور محافظت از مرزهای خراسان در برابر هجوم به نواحی شمال آن دیار کوچانده شدند. ب) تشویق هنرمندان نقاش به کشیدن پرده‌های بزرگ و جمع‌آوری آنان در تهران در دوره صورت گرفت.				۰/۵
۴	گزینه‌های مناسب را انتخاب کنید. الف) کدام مورخ سعی کرد آثار خود را تا حدودی از پرده‌پوشی‌ها و مداخلی‌های رایج مورخان رسمی دور سازد؟ ۱) محمد حسن‌خان اعتمادالسلطنه ۲) میرزا فتحعلی‌خان آخوندزاده ۳) کشور امروزی ترکمنستان براساس کدام قرارداد از ایران جدا شد؟ ۴) ترکمانچای ۱) گلستان ۲) آخال ۳) پاریس ۴) خاوری شیرازی ۵) میرزا جعفر خورموجی				۰/۵
۵	به سؤالات زیر پاسخ کوتاه دهید. الف) میرزا فتحعلی‌خان آخوندزاده شیوه تاریخ‌نویسی چه کسی را مورد انتقاد قرار داد؟ ب) چه عاملی در دوره نادرشاه موجب تلفیق هنر ایرانی و هندی شد؟				۰/۵
۶	تعریف اصطلاحات یا مفاهیم تاریخی: الف) بست‌نشینی: ب) پلیس جنوب:				۲
۷	مقایسه پدیده‌های تاریخی: الف) درخواست‌های مهاجران در دو مهاجرت صغری و کبری را در جریان نهضت مشروطه با هم مقایسه کنید. ب) تعهدات ایران و انگلستان در قرارداد ۱۹۱۹ را با هم مقایسه کنید.				۲
۸	اظهارنظر و قضاوت: الف) به نظر شما؛ گسترش کشفیات باستان‌شناسی چه تحولی را در تاریخ‌نگاری فراهم آورد؟ ب) به نظر شما؛ تداوم جنگ‌های داخلی و خارجی در زمان نادرشاه چه شرایطی را در کشور حاکم کرد؟ (دو مورد)				۲
۹	توصیف، فهرست و طبقه‌بندی اجزا یا ویژگی‌های پدیده‌های تاریخی: الف) تاریخ‌نگاری جدید از چه نظرهایی با تاریخ‌نویسی سنتی متفاوت بود؟ ب) بی‌رحمی و کینه‌توزی آقا محمدخان قاجار در برخورد با مخالفان و رقیبان ریشه در چه مسئله‌ای داشت؟ پ) هدف میرزا حسن رشدیه از برپایی مراکز آموزشی جدید در ایران چه بود؟ ت) شیوه تولید شبانکارگی مختص چه کسانی بود؟ ث) دو تن از مجاهدان خطه آذربایجان در جریان نهضت مشروطه را نام ببرید. ج) براساس قرارداد ۱۹۱۵ م. روسیه و انگلستان چگونه ایران را بین خود تقسیم کردند؟ (شهریور ۱۴۰۴)				۳

ردیف	سؤالات	نمره
۱۰	کاربست شواهد و مدارک تاریخی: نقشه‌های تاریخی ایران در دوره‌های نادرشاه افشار و سلسله زندیه را با هم مقایسه کنید. نقشه ایران در دوره زندیه نقشه ایران در دوره نادرشاه	۱
تشریحی: (تحلیل زمینه‌ها، علل، آثار، نتایج و پیامدهای تاریخی)		
۱۱	انگلیسی‌ها برای حفظ سلطه خویش بر هندوستان دست به چه اقدامی زدند؟	۵/۰
۱۲	نادر پس از خلع تهماسب دوم، دست به چه اقدامی زد؟	۵/۰
۱۳	مستوفیان در دوره قاجار چه وظیفه‌ای داشتند؟	۵/۰ (شهریور ۱۴۰۵ - صبح)
۱۴	چرا روحانیون از دیرباز در میان اقشار مختلف مردم نفوذ فراوانی داشتند؟	۵/۰
۱۵	کریم‌خان چگونه موجبات آرامش، رونق و آبادانی قلمرو خود به ویژه شیراز، پایتخت زندیان را فراهم آورد؟	۵/۰
۱۶	چرا فتحعلی‌شاه پیشنهاد ناپلئون بناپارت برای برقراری رابطه بین ایران و فرانسه را پذیرفت؟	۵/۰
۱۷	در نظام حکومتی ایران تا پیش از انقلاب مشروطه، شاه از چه جایگاهی برخوردار بود؟	۱
۱۸	تأثیر تجاری شدن کشاورزی ایران در دوره قاجار را توضیح دهید.	۱
۱۹	روس‌ها پس از اشغال ایران به دنبال تهدید برای اخراج مورگان شوستر دست به چه اقدامی زدند؟	۱
۲۰	وضعیت روسیه در قرن ۱۹ م را توضیح دهید.	۱
	موفق باشید.	جمع نمره ۲۰

صفحات پاسخ

۱۱۷ تا ۱۱۸

موضوع آزمون

نیم‌سال اول (۳)

۱۲

آزمون

ردیف	سؤالات	تألفی	رشته: ادبیات و علوم انسانی	امتحان نهایی: تاریخ ۳	مدت امتحان: ۹۰ دقیقه
۱	جمله‌های صحیح یا غلط را مشخص کنید. (الف) آقا محمدخان، پسر بزرگ محمدحسن‌خان، رئیس ایل قاجار بود. (ب) بناهای کلاه فرنگی بیشتر به تقلید از بناهای اروپایی ساخته می‌شدند. (پ) در نتیجه دخالت و تهدید نظامی انگلستان، دولت ایران در دوره قاجار مجبور به اخراج کارشناسان آمریکایی گردید.				۷۵/۰
۲	کدام‌یک از گزینه‌های سمت راست با شماره‌های سمت چپ در ارتباط است؟ (در ستون سمت چپ یک مورد اضافی است.) (۱) آخال (۲) مفصل (۳) گلستان (۴) ترکمانچای (الف) براساس این قرارداد، ایران متعهد گردید مبلغ ۵ میلیون تومان غرامت به روسیه بپردازد. (ب) براساس این قرارداد، ایران از داشتن کشتی جنگی در دریای خزر محروم شد. (پ) براساس این قرارداد مناطق وسیعی از سرزمین‌های ایرانی در شرق دریای کاسپی واگذار شد.				۷۵/۰
۳	جاهای خالی را با کلمات زیر تکمیل کنید. (دو مورد اضافی است.) (روسیه - آلمان - انگلستان - عثمانی) (الف) در دوره قاجار با سرازیر شدن کالاهای اروپایی به ویژه محصولات صنعتی صدمات شدیدی به صنایع ایران وارد شد. (ب) شبه‌جزیره بالکان در جنوب شرقی اروپا در قرن چهاردهم به تصرف امپراتوری درآمد.				۵/۰

صفحات پاسخ

موضوع آزمون

۲۷

آزمون

۱۲۹

جامع (۳) - شبیه‌ساز نهایی

امتحان نهایی: تاریخ ۳		رشته: ادبیات و علوم انسانی		تألیفی	مدت امتحان: ۹۰ دقیقه	
ردیف	سؤالات					نمره
۱	جمله‌های صحیح یا غلط را مشخص کنید. (الف) نهضت مشروطه در زمان محمدعلی‌شاه به وقوع پیوست. (ب) رضاشاه بلافاصله بعد از رسیدن به قدرت به گسترش و تقویت ارتش و پلیس پرداخت. (پ) چند روز بعد از اعدام انقلابی حسنعلی منصور، ملی شدن صنعت نفت در مجلس شورای ملی تصویب شد.					۰/۷۵
۲	کدام یک از گزینه‌های سمت راست با شماره‌های سمت چپ در ارتباط است؟ (یک مورد در سمت چپ اضافی است). (الف) از مخالفین شدید بانک استقراضی روس (ب) رهبری اولین جرقه نهضت مشروطه ایران (پ) حرکت از نجف به سوی ایران برای بسیج مردم در برابر زورگویی روسیه (۱) آیت‌الله آخوند خراسانی (۲) آیت‌الله سید عبدالله بهبهانی (۲) آیت‌الله شیخ فضل‌الله نوری (۴) آیت‌الله سید محمد طباطبائی					۰/۷۵
۳	جاهای خالی را با کلمات زیر تکمیل کنید. (دو مورد اضافی است). (استعمار فرانسه - مثبت - استعمار نو - منفی) (الف) آغاز حکومت رژیم پهلوی و سلطنت رضاشاه در ایران به شهرت دارد. (ب) به تسلیم شدن در برابر قدرت‌های بزرگ و اعطای امتیاز به آن‌ها موازنه می‌گویند.					۰/۵
۴	گزینه‌های مناسب را انتخاب کنید. (الف) کدام یک از متفکران دوره قاجار با اینکه مورخ نبود، تاریخ‌نویسی سنتی را به شیوه علمی نقد کرد و این نقد نسبت به کدام مورخ بود؟ (۱) میرزا فتحعلی‌خان آخوندزاده - رضا قلی‌خان هدایت (۲) محمد حسن‌خان اعتمادالسلطنه - خاوری شیرازی (۳) میرزا فتحعلی‌خان آخوندزاده - خاوری شیرازی (۴) محمد حسن‌خان اعتمادالسلطنه - رضا قلی‌خان هدایت (ب) اولین مرحله علنی در فعالیت سیاسی و مبارزه امام خمینی با اعتراض به چه مسئله‌ای آغاز شد؟ (۱) مخالفت با انقلاب سفید (۲) تصویب‌نامه انتخابات انجمن‌های ایالتی و ولایتی (۳) تحریم شرکت در همه‌پرسی اصول شش‌گانه (۴) تصویب قانون کاپیتولاسیون					۰/۵
۵	به سؤالات زیر پاسخ کوتاه دهید. (الف) واقعیت قتل امیرکبیر، نخستین بار در کدام کتاب در عصر قاجار بازتاب داده شد؟ (ب) در ۱۵ بهمن ۱۳۵۷ به پیشنهاد شورای انقلاب، امام خمینی چه کسی را به عنوان نخست‌وزیر دولت موقت انقلابی معرفی کردند؟					۰/۵
۶	تعریف اصطلاحات یا مفاهیم تاریخی: (الف) مکتب نقاشی شیراز: (ب) قرارداد دارسی:					۲
۷	مقایسه پدیده‌های تاریخی: (الف) سیاست خارجی هیتلر و موسولینی را با هم مقایسه کنید. (ب) اهداف شاه از انتصاب ازهاراری و شاپور بختیار به سمت نخست‌وزیر را با هم مقایسه کنید.					۲
۸	اظهار نظر و قضاوت: (الف) به نظر شما، چه عواملی در دوره قاجار، به روند افزایش صادرات پنبه کمک کردند؟ (ب) به نظر شما، چرا آیت‌الله مدرس با رضاخان در برقراری نظام جمهوری به جای حکومت سلطنتی مخالفت کرد؟					۲
۹	توصیف، فهرست و طبقه‌بندی اجزا یا ویژگی‌های پدیده‌های تاریخی: (الف) خاوری شیرازی به چه مسائلی علاقه نشان می‌داد؟ (ب) دو مورد از امتیازاتی که ایران در دوره قاجار به روس‌ها واگذار کرد را نام ببرید. (پ) آلمان که خواهان دستیابی به مقام یک قدرت جهانی بود و از نظر وسعت خاک و منابع طبیعی در تنگنا قرار داشت، چگونه درصدد دست یافتن به این اهداف برآمد؟ (ت) چه عاملی باعث گردید تا عثمانی به طور کامل تحت سلطه یکی از کشورهای اروپایی در نیاید؟ (ث) کدام روحانیون در زیر شکنجه ساواک به شهادت رسیدند؟ (ج) امام خمینی بعد از تنفیذ حکم ریاست جمهوری بنی‌صدر، ریاست کدام نهادها را به او واگذار کردند؟					۳

ردیف	سؤالات	نمره
۱۰	کاربست شواهد و مدارک تاریخی: ترتیب زمانی رویدادهای مهم دوران جنگ جهانی اول را بر روی خط زمان مشخص کنید. الف) انجام اصلاحات سیاسی، اقتصادی و اجتماعی توسط حکومت تزار در روسیه ب) قتل ولیعهد اتریش در شهر ساریوو پ) تقسیم ایران بین روسیه و انگلستان به دو قسمت ت) پیروزی ایالت پروس بر دانمارک، اتریش - مجارستان و فرانسه	۱ (۱) (۲) (۳) (۴)
تشریحی: (تحلیل زمینه‌ها، علل، آثار، نتایج و پیامدهای تاریخی)		
۱۱	در اواخر دوره قاجار، دولت عثمانی با چه شعاری بخشی از اندیشمندان ایرانی را به سوی خود جلب کرد؟	۵/۰
۱۲	محاکم قضایی در دوره قاجار به چند دسته تقسیم می‌شدند؟ نام ببرید.	۵/۰
۱۳	مظفردین شاه پس از تسلیم شدن در برابر خواسته‌های مردم، دست به چه اقداماتی زد؟	۵/۰
۱۴	بی‌نتیجه ماندن قرارداد ۱۹۱۹ کدام نکته را به انگلیسی‌ها یادآور شد؟	۵/۰
۱۵	آلمان پس از شکست در جنگ جهانی دوم چه سرنوشتی پیدا کرد؟	۵/۰
۱۶	وضعیت سپاه پاسداران در ابتدای جنگ تحمیلی چگونه بود؟	۵/۰
۱۷	استالین رهبر حزب کمونیست شوروی در مسیر دیکتاتوری خود دست به چه اقداماتی زد؟	۱
۱۸	در ادیبهشت ۱۳۳۰، دکتر مصدق چگونه نخست‌وزیر شد؟	۱
۱۹	چهار نهادهی که به فرمان امام خمینی پس از انقلاب تأسیس شدند را نام ببرید.	۱
۲۰	نقش و تأثیر معلمان و دانش‌آموزان را در هشت سال دفاع مقدس بررسی کنید.	۱
	موفق باشید.	جمع نمره ۲۰

صفحات پاسخ

موضوع آزمون

۲۸

آزمون

۱۲۹ تا ۱۳۰

جامع (۴) - شبیه‌ساز نهایی

امتحان نهایی: تاریخ ۳		رشته: ادبیات و علوم انسانی		تألیفی		مدت امتحان: ۹۰ دقیقه	
ردیف	سؤالات						نمره
۱	جمله‌های صحیح یا غلط را مشخص کنید. (الف) ویلهلم دوم فرمانروای بزرگترین و قدرتمندترین ایالت اتحادیه آلمان به کمک بیسمارک صدر اعظم خود، سرزمین‌های آلمانی را متحد کرد. (ب) امیرعباس هویدا مأموریت یافت تا با انتقاد از گذشته، در کشور فضای باز سیاسی ایجاد کند. (پ) اوج حماسه دفاع مقدس ملت ایران در عملیات بیت‌المقدس با آزادسازی خرمشهر رقم خورد.						۰/۷۵
۲	کدام یک از گزینه‌های سمت راست با شماره‌های سمت چپ در ارتباط است؟ (در ستون سمت چپ یک مورد اضافی است.) (الف) قدرتمندترین ایالت اتحادیه آلمانی (ب) عده‌ای از مارکسیست‌های معترض روسیه (پ) کاخی در پاریس و محل عقد پیمان صلح جنگ جهانی اول (۱) بلشویک‌ها (۲) ورسای (۳) ساریوو (۴) پروس						۰/۷۵
۳	جاهای خالی را با کلمات زیر تکمیل کنید. (دو مورد اضافی است.) (بهبهانی - امینی - طباطبایی - علم) (الف) آیت‌الله چند بار به مظفرالدین‌شاه نامه نوشت و خواسته‌های مردم و بی‌اعتنایی عین‌الدوله را به او یادآور شد. (ب) اصلاح قانون انتخابات انجمن‌های ایالتی و ولایتی در دستور کار دولت قرار گرفت.						۰/۵

پاسخ آزمون (۱) - درس اول

۱ الف غلط (۰/۲۵) (درس ۱، ص ۱۲) - نشریات قدیمی منبع ارزشمندی در مطالعات تاریخ معاصر محسوب می‌شوند. ب صحیح (۰/۲۵) (درس ۱، ص ۵) ب غلط (۰/۲۵) (درس ۱، ص ۶) - انقلاب اسلامی موجب تغییر بینش تاریخننگاری گردید.

۲ الف ۴- میرزا محمدجعفر خورموجی (۰/۲۵) (درس ۱، ص ۵) ب ۳- محمدحسن‌خان اعتمادالسلطنه (۰/۲۵) (درس ۱، ص ۵) ب ۱- محمدناظم الاسلام کرمانی (۰/۲۵) (درس ۱، ص ۶)

۳ الف ادبی (۰/۲۵) (درس ۱، ص ۲) ب وقایع اتفاقیه (۰/۲۵) (درس ۱، ص ۱۲) ۴ الف گزینه (۲) - فتحعلی‌شاه (۰/۲۵) (درس ۱، ص ۵) ب گزینه (۴) - خاوری شیرازی (۰/۲۵) (درس ۱، ص ۵)

۵ الف جنگ‌های ایران و روسیه (۰/۲۵) (درس ۱، ص ۳) ب میرزا صالح شیرازی (۰/۲۵) (درس ۱، ص ۱۲)

۶ الف یک روش پژوهشی تاریخی برنامه‌ریزی شده (۰/۲۵) برای جمع‌آوری و نگهداری (۰/۲۵) اطلاعات تاریخی از حافظه افرادی است (۰/۲۵) که خود در وقایعی شرکت داشته‌اند یا از نزدیک شاهد آن وقایع بوده‌اند. (درس ۱، ص ۱۵) ب محل نگهداری، حفاظت، (۰/۲۵) مرمت، (۰/۲۵) طبقه‌بندی و آماده‌سازی اسناد و مدارک (۰/۲۵) باارزش است. (درس ۱، ص ۱۳)

۷ الف اساس کار تاریخ‌نگاری سنتی، غالباً بررسی زندگی پادشاهان و شرح فتوحات آنان بود، اما در تاریخ‌نگاری جدید، به برخی جنبه‌های سیاسی، نظامی، اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی حیات انسانی بیشتر توجه می‌شود. (درس ۱، ص ۶) ب پس از انقلاب مشروطه نشریات رشد سریعی پیدا کردند، اما پس از پیروزی انقلاب اسلامی، در کنار رشد بالای مراکز انتشاراتی، نشریات عمومی و تخصصی نیز از تنوع و عمق بسیار بالایی برخوردار شدند. (درس ۱، ص ۱۲)

۸ الف منابع نوینی را پیش روی مورخان قرار داد (۰/۵) و زمینه تحولی عمیق و اساسی را در تاریخ‌نگاری فراهم آورد. (درس ۱، ص ۴) ب به دلیل ماهیت استبدادی حکومت قاجار (۰/۵) و نبود آزادی بیان (۰/۵) (درس ۱، ص ۱۲)

۹ الف ناصرالدین‌شاه (۰/۲۵) و مظفرالدین‌شاه (۰/۲۵) (درس ۱، ص ۹) ب روش (۰/۲۵) و بینش (۰/۲۵) (درس ۱، ص ۳) ب بیستون (۰/۲۵) و طاق بستان (۰/۲۵) (درس ۱، ص ۴) ت حقیقت‌نویسی (۰/۲۵) و مختصرنویسی (۰/۲۵) (درس ۱، ص ۵) ث رساله ایراد (۰/۲۵) و به شیوه علمی (۰/۲۵) (درس ۱، ص ۵) ج از طریق آگاهی‌بخشی عمومی (۰/۵) (درس ۱، ص ۱۲)

۱۰ الف انگلیسی‌ها از طریق تلگراف (۰/۲۵) و روس‌ها از طریق راه‌ها (۰/۲۵) ب تطابق کامل داشتن با شرایط موجود (۰/۵) (درس ۱، ص ۱۰)

۱۱ به دلیل استفاده رضاقلی‌خان هدایت از شعر در بیان رویدادها (۰/۲۵) و به کار بردن الفاظ مصنوع ادبی (۰/۲۵) (درس ۱، ص ۵)

۱۲ تلاش کرد تا آثار خود را تا حدودی از پرده‌پوشی‌ها و مداخلی‌های رایج (۰/۲۵) مورخان رسمی دور سازد. (درس ۱، ص ۵)

۱۳ در جست‌وجوی درک علل پیشرفت جوامع غربی (۰/۲۵) و عقب‌ماندگی جامعه ایران (۰/۲۵) (درس ۱، ص ۳)

۱۴ همت بیشتر در ثبت وقایع شاهان و امور آنها - داشتن خصوصیات ادبی در اغلب تألیفاتشان - داشتن زبان تملق و مدح شاهان - کاتب دربار بودن به‌جای مورخ حقیقت‌بودن - سخت بودن سبک نگارش - تحلیل و تفسیر کمتر در آثارشان (یک مورد کافی است). (درس ۱، ص ۲)

۱۵ توجه به مردم (۰/۲۵) و نقش طبقات اجتماعی مختلف در انقلاب مشروطیت (۰/۲۵) (درس ۱، ص ۶)

۱۶ تأسیس مدرسه دارالفنون، ایجاد دارالطباعه دولتی و دارالترجمه همایونی (دو مورد کافی است) (هر مورد ۰/۲۵) (درس ۱، ص ۳)

۱۷ رشد آگاهی‌های سیاسی (۰/۲۵) و اجتماعی مردم (۰/۲۵) و توسعه فکری (۰/۲۵) و فرهنگی جامعه (۰/۲۵) (درس ۱، ص ۱۲)

۱۸ انقلاب مشروطه - نفوذ و دخالت کشورهای استعمارگر - جنگ‌های جهانی اول و دوم و اشغال ایران - جنبش ملی شدن صنعت نفت - انقلاب اسلامی (چهار مورد کافی است). (هر مورد ۰/۲۵) (درس ۱، ص ۶)

۱۹ گسترش مدارس جدید (۰/۲۵) - تأسیس دانشگاه و رواج آموزش تاریخ به عنوان یک رشته علمی (۰/۲۵) - ایجاد مراکز تحقیقاتی و نشریات تخصصی در حوزه مطالعات تاریخی (۰/۲۵) - تألیف، ترجمه و نشر کتاب‌ها و مقاله‌های علمی فراوان (۰/۲۵) (درس ۱، ص ۶)

۲۰ ارزیابی رویدادهای تاریخی با استفاده از روش تحقیق علمی - بهره‌برداری از منابع و اسناد و مدارک معتبر و گزینش و نقد آنها - استفاده از زبان ساده و به دور از تکلف برای بیان یافته‌های علمی - استفاده از نتایج تحقیقات علوم دیگر (دو مورد کافی است). (هر مورد ۰/۵) (درس ۱، ص ۶)

پاسخ آزمون (۲) - درس دوم

۱ الف صحیح (۰/۲۵) (درس ۲، ص ۱۷) ب غلط (۰/۲۵) (درس ۲، ص ۲۵) - امپراتوری بیمار، لقب امپراتوری عثمانی بود. ب غلط (۰/۲۵) (درس ۲، ص ۲۸) - طبقه ممتاز از پرداخت مالیات معاف بود.

۲ الف ۴- افشاریه (۰/۲۵) (درس ۲، ص ۲۴) ب ۲- زندیه (۰/۲۵) (درس ۲، ص ۲۴) ب ۱- انگلستان (۰/۲۵) (درس ۲، ص ۲۶)

۳ الف خراسان (۰/۲۵) (درس ۲، ص ۱۶ و ۱۷) ب روسو (۰/۲۵) (درس ۲، ص ۲۸)

۴ الف گزینه (۴) - انقلاب صنعتی - شتاب گرفتن و گسترش استعمار (۰/۲۵) (درس ۲، ص ۲۶) ب گزینه (۳) - تصرف بصره (۰/۲۵) (درس ۲، ص ۲۵)

۵ الف پیروزی‌های برق‌آسا در جنگ‌های داخلی و خارجی (۰/۲۵) (درس ۲، ص ۱۷) ب رقابت بین دولت‌های اروپایی (۰/۲۵) (درس ۲، ص ۲۵)

۶ الف نوعی از بناهای کوچک و تزئینی (۰/۲۵) با کاربرد تفریحی (۰/۲۵) که در دوره زندیه (۰/۲۵) در وسط باغ‌ها یا تفریحگاه‌ها ساخته می‌شد. (درس ۲، ص ۲۴) ب گروهی از روشنفکران فرانسه (۰/۵) که به طرح مباحث علمی و ادبی شروع به انتقاد از وضع موجود کردند. (درس ۲، ص ۲۸)

۷ الف در جانب شرق سه حکومت مسلمان، یعنی ایران، عثمانی و گورکانیان هند دوران ضعف خود را سپری می‌کردند (۰/۵) و در جانب غرب، امپراتوری‌ها و دولت‌های روسیه، فرانسه و انگلستان در مسیر قدرت و شکوفایی قرار داشتند. (درس ۲، ص ۲۴) ب ولتر از اطاعت انسان از عقل مادی (۰/۲۵) و مبارزه با خرافات سخن می‌گفت (۰/۲۵) و روسو بر اهمیت انتخابات تأکید می‌کرد (۰/۲۵) و تشکیل حکومت را حاصل قراردادی اجتماعی می‌دانست. (درس ۲، ص ۲۸)

۸ الف به دلیل ناتوانی در تسلط بر تمام قلمرو صفوی (۰/۵) و ناآشنایی با اصول کشورداری (۰/۵) (درس ۲، ص ۱۶) ب به سبب شکست نظامی از انگلستان (۰/۵) و صرف منابع مالی هنگفت در سرزمین آمریکا برای عقب نماندن از مسابقه استعماری به راه افتاده (۰/۵) (درس ۲، ص ۲۸)

۱۱ اقدام به دست‌اندازی بر سرزمین‌های مجاور (۵/۲۵) و مداخله در امور کشورهای همسایه هند از جمله ایران کردند. (۵/۲۵) (درس ۲، ص ۲۵)

۱۲ بزرگان کشور، علما و سران ایل‌ها و طوایف را به شورای دشت مغان فراخواند. (۵/۵) (درس ۲، ص ۱۷)

۱۳ مسئولیت محاسبه و گردآوری مالیات‌ها (۵/۲۵) و نظارت بر املاک دیوانی و سلطنتی (خاصه) (۵/۲۵) (درس ۳، ص ۳۹)

۱۴ به دلیل بافت و ساختار مذهبی جامعه سنتی ایران (۵/۵) (درس ۳، ص ۳۸)

۱۵ دست کشیدن از ادامه لشکرکشی و جنگ (۵/۲۵) برای در اختیار گرفتن سایر مناطق ایران (۵/۲۵) (درس ۲، ص ۱۹)

۱۶ نیاز فتحعلی‌شاه به متحد قدرتمندی برای جنگ با روسیه (۵/۵) (درس ۳، ص ۳۶)

۱۷ شاه در رأس هرم قدرت قرار داشت (۵/۲۵) و از اختیارات نامحدودی برخوردار بود. عزل و نصب مقام‌های حکومتی (۵/۲۵) و اعلام جنگ و صلح از جمله اختیارات اساسی شاه به شمار می‌رفت. (۵/۲۵) (درس ۳، ص ۳۷)

۱۸ تغییر چندی در فنون کشاورزی ایجاد نکرد. (۵/۲۵) اما موجب افزایش درآمد مالکان (۵/۲۵) و مشارکت روزافزون تجار ایرانی و خارجی (۵/۲۵) در صدور تولیدات برخی از محصولات کشاورزی، نظیر پنبه و تریاک شد. (۵/۲۵) (درس ۴، ص ۵۱)

۱۹ روس‌ها با استفاده از فرصت به دست آمده، کانون‌های مقاومت تبریز و مشهد را به سختی سرکوب کردند. (۵/۲۵) مرقد مطهر امام هشتم (ع) را به توپ بستند (۵/۲۵) و از آذربایجان تا خراسان، نیروهای خود را مستقر ساختند (۵/۲۵) و منطقه زیر نفوذشان را طبق قرارداد ۱۹۰۷ اشغال کردند. (۵/۲۵) (درس ۵، ص ۷۷)

۲۰ با وجود اینکه از نظر علمی و فرهنگی، به مراتب از کشورهای اروپای مرکزی و غربی عقب‌مانده‌تر بود (۵/۵) در قرن ۱۹م قدرت نظامی خود را به‌طور فوق‌العاده تقویت کرد و نسبت به همسایگان جنوبی خود سیاست توسعه‌طلبانه‌ای را پیش گرفت. (۵/۵) (درس ۶، ص ۷۸)

پاسخ آزمون (۱۲) - نیمسال اول (۳)

۱ الف) صحیح (۵/۲۵) (درس ۳، ص ۳۲) ب) غلط (۵/۲۵) (درس ۴، ص ۵۹) - بناهای کارت‌پستالی بیشتر به تقلید از بناهای اروپایی ساخته می‌شدند. ب) غلط (۵/۲۵) (درس ۵، ص ۷۶) - در نتیجه دخالت و تهدید نظامی روسیه، دولت ایران در دوره قاجار مجبور به اخراج کارشناسان آمریکایی گردید.

۲ الف) ۴- ترکمانچای (۵/۲۵) ب) ۳- گلستان (۵/۲۵) پ) ۱- آخال (۵/۲۵) (درس ۳، ص ۳۳)

۳ الف) انگلستان (۵/۲۵) (درس ۴، ص ۵۰) ب) عثمانی (۵/۲۵) (درس ۶، ص ۸۳)

۴ الف) گزینه (۴) - پیرم خان ارمنی (۵/۲۵) (درس ۵، ص ۷۵) ب) گزینه (۱) - الجزایر - فرانسه (۵/۲۵) (درس ۶، ص ۷۹)

۵ الف) آلمان (۵/۲۵) (درس ۶، ص ۸۵) ب) رئیس‌علی دلواری (۵/۲۵) (درس ۶، ص ۸۸)

۶ الف) کریم‌خان زند برخلاف سنت معمول از پذیرفتن عنوان شاه امتناع کرد (۵/۵) و خود را وکیل مردم ایران یا وکیل‌الرعا یا خواند. (۵/۵) (درس ۲، ص ۲۰) ب) گروهی از مارکسیست‌های روسیه (۵/۲۵) که انجام اصلاحات مورد نظرشان (۵/۲۵) را با استفاده از شیوه‌های مسالمت‌آمیز و ملایم امکان‌پذیر نمی‌دانستند (۵/۲۵) و خواهان انقلابی بنیان‌افکن بودند. (۵/۲۵) (درس ۶، ص ۸۵)

پاسخ آزمون (۱۱) - نیمسال اول (۲)

۱ الف) غلط (۵/۲۵) (درس ۱، ص ۱۲) - نشریه (روزنامه) به عنوان رسانه گروهی یکی از ابداعات تأثیرگذاری تمدن جدید غرب بود که در دوره قاجار وارد ایران شد. ب) صحیح (۵/۲۵) (درس ۳، ص ۳۲) پ) غلط (۵/۲۵) (درس ۴، ص ۳۹) - در شیوه تولید سهم‌بری دهقانی، کشاورزان تا یک سوم محصول را به عنوان بهره مالکانه به او تحویل می‌دادند.

۲ الف) ۳- حقایق الاخبار ناصری (۵/۲۵) ب) ۴- تاریخ بیداری ایرانیان (۵/۲۵) پ) ۱- صدراالتواریخ (۵/۲۵) (درس ۱، ص ۵ و ۶)

۳ الف) ازبکان (۵/۲۵) (درس ۲، ص ۱۶) ب) فتحعلی‌شاه (۵/۲۵) (درس ۴، ص ۵۶)

۴ الف) گزینه (۱) - محمدحسن‌خان اعتمادالسلطنه (۵/۲۵) (درس ۱، ص ۵) ب) گزینه (۳) - آخال (۵/۲۵) (درس ۳، ص ۳۳)

۵ الف) رضا قلی‌خان هدایت (۵/۲۵) (درس ۱، ص ۵) ب) ورود هنرمندان و صنعتگران هندی پس از فتوحات نادر در هند (۵/۲۵) (درس ۲، ص ۲۴)

۶ الف) از دیرگاه بست‌نشینی در ایران وجود داشت (۵/۲۵) و مردم برای اعتراض در اماکن مذهبی و مورد احترام مثل مساجد، زیارتگاه‌ها و ... تحصن می‌کردند. (۵/۲۵) (درس ۵، ص ۶۷) ب) انگلستان پس از اشغال نظامی ایران در زمان جنگ جهانی اول گروهی از افسران انگلیسی و مزدوران هندی را به ایران فرستاد (۵/۵) و در بخش‌های جنوبی ایران، نیروی پلیس جنوب را تشکیل داد. (۵/۵) (درس ۶، ص ۸۸)

۷ الف) در مهاجرت صغری مهاجران خواستار ایجاد عدالتخانه (دادگستری) (۵/۲۵) و عمل به قانون اسلامی بودند. (۵/۲۵) اما در مهاجرت کبری، برکناری عین‌الدوله از صدارت، فراهم کردن زمینه برای بازگشت مهاجران به تهران و تشکیل دارالشورا نیز به خواسته‌هایشان اضافه گردید. (۵/۵) (درس ۵، ص ۶۷ و ۶۸) ب) اداره امور دارایی و برخی دیگر از ادارات و وزارت‌خانه‌های ایران در اختیار انگلستان قرار می‌گرفت و نیز مسئولیت تجدید سازمان و ایجاد ارتش یکپارچه و تأمین اسلحه و تدارکات آن به افسران انگلیسی داده می‌شد. (یک مورد کافی است). (۵/۵) در عوض انگلستان متعهد می‌شد که وامی در اختیار دولت ایران قرار دهد تا تحت نظارت کارشناسان انگلیسی هزینه شود. (۵/۵) (درس ۶، ص ۹۰)

۸ الف) منابع نوینی را پیش روی مورخان قرار داد (۵/۵) و زمینه تحولی عمیق و اساسی را در تاریخ‌نگاری فراهم آورد. (۵/۵) (درس ۱، ص ۴) ب) کاهش شدید نیروی انسانی در بخش کشاورزی به دلیل نیاز تشکیلات نظامی به نیروی رزمنده - دریافت مالیات‌های سنگین از مردم برای تأمین هزینه‌های نظامی - ناامنی حاصل از اشغال بخش‌هایی از نواحی غربی و شمالی ایران (دو مورد کافی است). (هر مورد ۵/۵) (درس ۲، ص ۲۲)

۹ الف) بینش (۵/۲۵) و روش (۵/۲۵) (درس ۱، ص ۳) ب) ریشه در ستم‌هایی داشت که در زمان کودکی و نوجوانی بر او رفته بود. (۵/۵) (درس ۳، ص ۳۳) پ) فراهم آوردن شرایط برای سوادآموزی (۵/۲۵) به فرزندان تمام قشرهای مختلف جامعه (۵/۲۵) (درس ۴، ص ۵۴) ت) ایلات (۵/۲۵) و کوچ‌نشینان (۵/۲۵) (درس ۴، ص ۳۹) ث) ستارخان (۵/۲۵) و باقرخان (۵/۲۵) (درس ۵، ص ۷۳) ج) نیمه شمالی متعلق به روسیه (۵/۲۵) و نیمه جنوبی سهم انگلستان شد. (۵/۲۵) (درس ۶، ص ۸۸)

۱۰ کاهش قلمرو ایران در دوران زندیه نسبت به افشاریه - خارج شدن خوارزم از قلمرو ایران در دوران زندیه - عدم تسلط حکومت زندیه بر نواحی شرقی ایران (دو مورد کافی است). (هر مورد ۵/۵) (درس ۲، ص ۱۷ و ۲۰)

۱۳ الف غلط (۰/۲۵) و عزل عین الدوله (۰/۲۵) و فرمان تشکیل مجلس شورای ملی (۰/۲۵) (درس ۵، ص ۶۸)

۱۴ الف اینکه آگاهی مردم به خصوص بعد از ماجرای مشروطه بالا رفته (۰/۲۵) و نمی‌تواند مانند هندوستان ایران را به خاک بریتانیا اضافه کند. (۰/۲۵) (درس ۷، ص ۹۲)

۱۵ الف آلمان به دو بخش شرقی و غربی تقسیم شد، روس‌ها نیمه شرقی و سایر دولت‌های متفق نیمه غربی را به تصرف درآوردند. (۰/۵) (درس ۸، ص ۱۰۹)

۱۶ الف نیروی جوان و تازه تأسیس سپاه پاسداران انقلاب اسلامی با وجود محدودیت‌های تشکیلاتی، تجهیزاتی و تدارکاتی، سخت درگیر مقابله با آشوب‌های ضد انقلاب بود. (۰/۲۵) (درس ۱۲، ص ۱۵۴)

۱۷ الف عده زیادی از بلشویک‌های قدیمی، اندیشمندان، افسران ارتش، اعضای حزب کمونیست، دیپلمات‌ها و مردم عادی را که در برابرش مقاومت و مخالفت می‌کردند (۰/۵) به مرگ محکوم کرد و یا به اردوگاه‌های کار اجباری در سیبری فرستاد که هیچ‌گاه از آنجا بازنگشتند. (۰/۵) (درس ۸، ص ۱۰۱)

۱۸ الف با حمایت گسترده افکار عمومی، (۰/۲۵) اتحاد و همکاری تنگاتنگ نیروهای ملی (۰/۲۵) و مذهبی (۰/۲۵) و پشتیبانی قاطع آیت‌الله کاشانی (۰/۲۵) (درس ۹، ص ۱۲۳)

۱۹ الف کمیته انقلاب اسلامی - سپاه پاسداران انقلاب اسلامی - جهاد سازندگی - کمیته امداد امام خمینی - نهضت سوادآموزی - بنیاد مسکن انقلاب اسلامی - بسیج مستضعفان - دادگاه‌ها و دادسراهای انقلاب اسلامی (چهار مورد کافی است). (هر مورد ۰/۲۵) (درس ۱۱، ص ۱۴۴)

۲۰ الف معلمان و دانش‌آموزان نقش چشمگیر و تأثیرگذاری در هشت سال دفاع مقدس داشتند (۰/۲۵) و صدها هزار معلم و دانش‌آموز ایرانی به جبهه رفتند (۰/۲۵) و در سنگرها نیز از درس و مشق غافل نماندند. (۰/۲۵) در طول دفاع مقدس حدود ۲۵۰۰ معلم و نزدیک به ۳۶۰۰۰ دانش‌آموز به شهادت رسیدند و هزاران نفر هم جانباز، اسیر و جاویدالاثرا شدند. (۰/۲۵) (درس ۱۲، ص ۱۶۱)

پاسخ آزمون (۲۸) - جامع (۴) - شبیه‌ساز نهایی

۱ الف غلط (۰/۲۵) (درس ۶، ص ۸۱) - ویلهلم یکم فرمانروای پروس به کمک بیسمارک صدراعظم خود، سرزمین‌های آلمانی را متحد کرد. (ب) غلط (۰/۲۵) (درس ۱۰، ص ۱۳۷) - جمشید آموزگار مأموریت یافت تا با انتقاد از گذشته، در کشور فضای باز سیاسی ایجاد کند. (پ) صحیح (۰/۲۵) (درس ۱۲، ص ۱۵۷)

۲ الف ۴- پروس (۰/۲۵) (درس ۶، ص ۸۱) (ب) ۱- بلشویک‌ها (۰/۲۵) (درس ۶، ص ۸۵) (پ) ۲- ورسای (۰/۲۵) (درس ۶، ص ۸۶)

۳ الف طباطبایی (۰/۲۵) (درس ۵، ص ۶۷) (ب) علم (۰/۲۵) (درس ۱۰، ص ۱۲۹)

۴ الف گزینه (۲) - سوء قصد به جان شاه (۰/۲۵) (درس ۵، ص ۷۲) (ب) گزینه (۳) - مهندس بازرگان (۰/۲۵) (درس ۱۱، ص ۱۴۳)

۵ الف محمدجواد باهنر (۰/۲۵) (درس ۱۱، ص ۱۴۹) (ب) سازمان ملل متحد (۰/۲۵) (درس ۱۲، ص ۱۶۲)

۶ الف قراردادی بود که پس از مذاکراتی که میان نماینده دولت ایران و نماینده شرکت نفت ایران و انگلیس (۰/۵) با هدف بازنگری در قرارداد نفت جنوب و تأمین منافع ایران صورت گرفت، تدوین و امضا شد. (۰/۵) (درس ۹، ص ۱۲۰) (ب) بعد از جنگ جهانی دوم به آمریکا و هم‌پیمانانش که دارای نظام سرمایه‌داری بودند، بلوک غرب گفته می‌شد. (۱) (درس ۸، ص ۱۰۹)

پاسخ آزمون (۲۷) - جامع (۳) - شبیه‌ساز نهایی

۱ الف غلط (۰/۲۵) (درس ۵، ص ۶۱) - نهضت مشروطه در زمان مظفرالدین‌شاه به وقوع پیوست. (ب) صحیح (۰/۲۵) (درس ۷، ص ۹۵) (پ) غلط (۰/۲۵) (درس ۹، ص ۱۲۲) - چند روز بعد از اعدام انقلابی رزم‌آرا، ملی شدن صنعت نفت در مجلس شورای ملی تصویب شد.

۲ الف ۴- آیت‌الله سید محمد طباطبایی (۰/۲۵) (درس ۵، ص ۶۶) (ب) ۲- آیت‌الله سید عبدالله بهبهانی (۰/۲۵) (درس ۵، ص ۶۶) (پ) ۱- آیت‌الله آخوند خراسانی (۰/۲۵) (درس ۵، ص ۷۶)

۳ الف استعمار نو (۰/۲۵) (درس ۷، ص ۹۵) (ب) مثبت (۰/۲۵) (درس ۹، ص ۱۱۹)

۴ الف گزینه (۱) - میرزا فتحعلی‌خان آخوندزاده - رضاقلی‌خان هدایت (۰/۲۵) (درس ۱، ص ۵) (ب) گزینه (۲) - تصویب‌نامه انتخابات انجمن‌های ایالتی و ولایتی (۰/۲۵) (درس ۱۰، ص ۱۲۹)

۵ الف کتاب حقایق الاخبار ناصری (۰/۲۵) (درس ۱، ص ۵) (ب) مهندس بازرگان (۰/۲۵) (درس ۱۰، ص ۱۴۱)

۶ الف مکتب نقاشی‌ای که در دوره مغولان شکل گرفت (۰/۵) و در زمان زندیه به اوج رونق و زیبایی رسید. (۰/۵) (درس ۲، ص ۲۴) (ب) قرارداد نفتی در زمان مظفرالدین‌شاه بود که طبق آن امتیاز کشف و استخراج نفت و گاز (۰/۵) در سرتاسر ایران به مدت ۶۰ سال به یک سرمایه‌دار انگلیسی به نام ویلیام ناکس داریس واگذار شد. (۰/۵) (درس ۹، ص ۱۱۷)

۷ الف در بُعد روابط خارجی، موسسولینی سودای احیای دوباره امپراتوری روم باستان و تسلط بر دریای مدیترانه و شمال آفریقا را در سر می‌پروراند (۰/۵) و هیتلر علاوه بر بستن پیمان‌های دو و چندجانبه با برخی کشورها، برنامه‌های توسعه‌طلبانه سرحدی و سرزمینی خود را به پیش برد. (۰/۵) (درس ۸، ص ۱۰۲ و ۱۰۳) (ب) شاه تلاش داشت با روی کار آوردن ازهاری و برقرار کردن حکومت نظامی از سرعت حرکت انقلاب بکاهد (۰/۵) و شاپور بختیار را به دستور آمریکایی‌ها و برای جلوگیری از پیروزی انقلاب روی کار آورد. (۰/۵) (درس ۱۰، ص ۱۴۰)

۸ الف بازرگانان ارمنی و روسی با حمایت‌های مالی، (۰/۲۵) نصب دستگاه‌های پنبه پاک‌کنی، (۰/۲۵) توزیع بذر (۰/۲۵) و بالا بردن استانداردهای تولید به روند افزایش صادرات پنبه کمک کردند. (۰/۲۵) (درس ۴، ص ۵۱) (ب) زیرا آیت‌الله مدرس با شناختی که از رضاخان داشت، این کار را ابزاری برای رسیدن او به قدرت می‌دانست و با آن مخالفت می‌کرد. (۱) (درس ۷، ص ۹۴)

۹ الف حقیقت‌نویسی (۰/۲۵) و مختصرنویسی (۰/۲۵) (درس ۱، ص ۵) (ب) تأسیس بانک استقراضی، شیلات شمال، تأسیس نیروی قزاق (دو مورد کافی است). (هر مورد ۰/۲۵) (درس ۳، ص ۴۳) (پ) توسعه مناطق تحت نفوذ در اروپا (۰/۲۵) و گسترش مستعمرات (۰/۲۵) (درس ۶، ص ۸۲) (ت) رقابت بین دولت‌های اروپایی (۰/۵) (درس ۲، ص ۲۵) (ث) آیت‌الله غفاری (۰/۲۵) و آیت‌الله سعیدی (۰/۲۵) (درس ۱۰، ص ۱۳۵) (ج) فرماندهی کل قوا (۰/۲۵) و ریاست شورای انقلاب (۰/۲۵) (درس ۱۱، ص ۱۴۹)

(۱)	(۲)	(۳)	(۴)
(ت)	(الف)	(ب)	(پ)
(۰/۲۵)	(۰/۲۵)	(۰/۲۵)	(۰/۲۵)

(درس ۶، ص ۸۱، ۸۴، ۸۵، ۸۸)

۱۱ اتحاد اسلام (۰/۵) (درس ۳، ص ۴۶)

۱۲ محاکم عرف، (۰/۲۵) و محاکم شرع (۰/۲۵) (درس ۳، ص ۴۰)